

L'alzina surera

(ALDC, V, 1064. L'alzina surera)

L'alzina surera (*Quercus suber*) és un arbre de la família de les fagàcies, semblant a l'alzina, però d'escorça molt gruixuda, el suro, que creix en llocs secs i assolellats de les terres mediterrànies occidentals. El fet que se n'extregui el suro ha originat el determinant *surera* (d'alzina *surera*) (s. XVII), amb variació del nucli, *uzina* 71, 72 (< *auzina*), *alzinera* 110, *ulina* 23, monofongació de *aulina* 23, o del determinant, *suirera* 33, 41, der. de *suire*. En alguns llocs el nom s'ha reduït al simple nucli, *alzina* 48, 95 o *auzina* 106, amb evident ambigüitat, confós amb *Quercus ilex* subsp. *ilex*, o al determinant substantivat, *surera* (*siurera* 2, 3; *sureda* 35, 36, sembla confusió amb el col·lectiu, si no és resultat d'una equivalència $d = r$). *Suro* (s. XVI) deriva del llat. SŪBER, on també significava 'escorça de l'arbre', que presenta les var. *siuro* i *suïro* 10, 11; aquestes són l'origen dels der. *surer* (s. XIX), *arbre surer* 90, 107, *surero* 40, d'aire castellanitzant; *suïrer* 9, 97, 101, der. de *suire*; *siurer* 3, 4, der. de *siure*; per a tots aquests mots, veg. mapa 611. L'altre significat amb una certa extensió és *alcornoc*, d'importació arag. o cast., on, documentat des del s. XIII, prové del llat. tardà QUERNUS, inicialment adjectiu, més el suf. despectiu -OCCUS que "alude a la tosquedat de la

corteza" (DECat), acrescut amb l'article àrab *al-*; var. *alcornoque* 122, 167, 171, 172, 177, 187, fidel a la forma originària; *alcarnoc* 156, 159, amb dissimilació, i el der. *alcarnoquer* 161; *escornoc* 144, amb canvi de prefix, com la var. dissimilada, *escarnoc* 149, 150, 153, i amb un altre prefix i sonorització de la consonant velar, *engarnoc* 157 i el der. *engarnoquer* 157. Un altre producte de la interferència hispànica és *corxo* 162 (der. *corxonero* 164), pres del cast. *corcho* (veg. mapa 611). *Sueljo* 85 és pres del campidanès *suerju* (< SUBEREUS).

Han rebut el mateix nom, ambigu, de l'alzina, *carrasca* 124, 154, 159 i el der. *carrasquera* 170, així com *belloter* 163, der. de *bellota*, i, amb determinant diferenciador, *abelloter bord* 162 (*bord* < llat. vg. BŪRDUS 'mul, híbrid de cavall i somera' → 'estèril').

Alzina surera, *suro*, *surer* i *surera* s'estenen predominantment pel cat. or., mall. i men., mentre que *siure* i *siurer* resten arraonats al ross.; el cas de *suïrer*, der. de *suire*, -o, de l'Alt Urgell i el Pallars Jussà, pot explicar-se a partir d'una dissimilació de **suwre* (cf. mapa 611). *Alcornoc* és interferència de l'arag. o cast. Són mots normatius *surer*, des del DOrt, 1917; *alzina surera* i *surera*, des del DG₁, 1932.

